

Positionpaper Provinciaal belastinggebied VVD Utrecht

Wat speelt er?

Huidige systeem van provinciale opcenten is niet langjarig houdbaar, omdat:

- Er steeds meer stekkerauto's komen die vrijgesteld zijn
- De MRB op termijn vervangen gaat worden door een vorm van kilometerheffing (betalen naar gebruik)

Wat wil de VVD?

Een systeem dat beter is dan het huidige:

- Momenteel heeft nog ca. 85% van de Utrechtse huishoudens tenminste 1 auto. Dat betekent dat 15% van de huishoudens in Utrecht geen auto heeft en dus geen directe belasting betaalt voor de provincie.
- De relatie tussen het provinciale belastinggebied en de provinciale taken is zwak. De provincie doet ook veel zaken die niet met automobilititeit te maken hebben. Natuurontwikkeling, recreatie, arbeidsmarkt, openbaar vervoer, sociale agenda, landbouwontwikkeling etc. Autobezit is daarvoor een vreemde belastinggrondslag. Uiteraard zijn de huidige opcenten geen doelheffing, maar juist daarom zou een algemene belasting passender zijn.

Een beter systeem voldoet aan de volgende voorwaarden:

- Rechtvaardig: iedereen betaalt mee
- Herkenbaar: er is een duidelijke relatie tussen de heffing en de besteding
- Beïnvloedbaar: met politieke keuzes moet de hoogte te beïnvloeden zijn

Welke mogelijkheden zijn er?

In een rapport van BZK zijn enkele varianten beschreven, waarbij twee hoofdvarianten het meeste punten scoren:

- Provinciale OZB
- Ingezetenenheffing

Welke voor- en nadelen ziet de VVD?

Het voordeel van OZB is dat het al een bestaande belasting is. Dat is overigens meteen ook een nadeel: op dezelfde grondslag zouden dan door drie overheidslagen (provincies, waterschappen en gemeenten) belasting geheven worden. Dat doet afbreuk aan herkenbaarheid en leidt tot een hoge druk op een specifieke groep van belastingbetalers. Bovendien zijn voor wat betreft de woningen de gebruikers vrijgesteld van belasting.

OZB wil de VVD eigenlijk ook graag afschaffen, dus het ligt niet voor de hand dat als instrument te gaan inzetten in het provinciaal domein.

Het voordeel van ingezetenenheffing is dat het een directe belasting is die zeer herkenbaar is, een directe relatie legt tussen profijt en belasting, een brede grondslag heeft en relatief makkelijk te heffen is. De voorkeur van de VVD-fractie gaat uit naar de ingezetenenheffing. Omdat de ingezetenenheffing een vlak tarief kent, ontstaat wel een risico dat groepen met lage inkomens een heffing krijgen die ze niet kunnen opbrengen. Wij denken dit probleem te kunnen ondervangen door een relatief lage ingezetenenheffing op te leggen. Door te werken met een lage of geen negatieve maatstaf in het provinciefonds kan dit zonder gevolgen voor de begroting van de provincie.

Financieel beeld

De huidige opbrengst van de MRB voor de provincie Utrecht is begroot op € 139,4 miljoen (2022). Per inwoner gaat het om een bedrag van € 102,88. Hierbij moet in ogenschouw genomen worden dat in het provinciefonds een negatieve maatstaf is opgenomen, voor Utrecht in 2022 € 118,5 miljoen. De feitelijke opbrengst van de MRB van de provincie Utrecht bedraagt per inwoner € 15,44. Voor andere provincies loopt de netto-opbrengst per inwoner uiteen van € 2 (Noord-Holland) tot € 36 (Drenthe). Onbekend is hoeveel van deze opbrengsten afkomstig zijn van lease-maatschappijen. Een bijdrage van ca. € 60,= voor een huishouden van 4 personen is door veel van de huishoudens op te brengen. Voor minima kan een kwijtscheldingsregeling gelden zoals nu ook voor b.v. de gemeentelijke afvalstoffenheffing geldt.

Voor de provincie Utrecht geldt dat de waarde van het onroerend goed (woningen en niet-woningen) relatief hoog is. Per inwoner € 164.000. Alleen Noord-Holland zit met € 196.000 per inwoner hoger. Groningen heeft de laagste waarde per inwoner € 111.000. Dat lijkt relatief gunstig voor Utrecht, een groot OZB-belastinggebied levert een relatief hoge opbrengst voor Utrecht op. Tenzij.....er een grote negatieve maatstaf op OZB zou komen in het provinciefonds. Dan zou het betekenen dat Utrechtse huizenbezitters wel een stevige belasting zouden moeten betalen, waarvan de provincie vervolgens slechts een klein deel zou kunnen besteden omdat een groot deel wordt afgeroomd.

Concluderend

De VVD is voorstander van een ingezetenenheffing om de genoemde redenen. Bij een ingezetenenheffing is er geen reden om een grote negatieve maatstaf in het provinciefonds op te nemen, er hoeven geen economische verschillen tussen regio's verevend te worden. Dunbevolkte provincies kunnen gecompenseerd worden door (ook) een oppervlaktemaatstaf in het provinciefonds op te nemen.

Wij pleiten dan ook voor:

- Een ingezetenenheffing
- Met geen of beperkte negatieve maatstaf in het provinciefonds

Bijlage 1 Opbrengst MRB / Opcenten per provincie¹

	Opbrengst MRB in € 1.000	Negatieve maatstaf PF in € 1.000	Netto-opbrengst in € 1.000	Aantal inwoners x 1.000	Netto-opbrengst per inwoner in €
Groningen	62.658	-42889	19769	586	34
Friesland	71.021	-54157	16864	650	26
Drenthe	60.800	-43063	17737	494	36
Overijssel	112.800	-95348	17452	1162	15
Flevoland	57.200	-46388	10812	423	26
Gelderland	229.173	-169277	59896	2086	29
Utrecht	139.414	-118547	20867	1355	15
Noord-Holland	225.100	-219999	5101	2880	2
Zuid-Holland	351.953	-255241	96712	3709	26
Zeeland	41.923	-34037	7886	383	21
Noord-Brabant	273.861	-228456	45405	2563	18
Limburg	110.548	-93451	17097	1117	15

¹ Gebaseerd op CBS-data en meicirculaire provinciefonds

Bijlage 2 WOZ-waarden per provincie²

Regio's	Waarde onroerende zaken in € 1 miljoen			Inwoners x miljoen	Waarde onroerende zaken per inwoner in € 1.000		
	Totaal	Woningen	Niet- woningen		Totaal	Woningen	Niet- woningen
Nederland	2581157	2122054	459101	17408	148	122	26
Groningen	65013	51297	13717	586	111	88	23
Friesland	73617	60165	13452	650	113	93	21
Drenthe	56870	47111	9758	494	115	95	20
Overijssel	143709	116485	27223	1162	124	100	23
Flevoland	50507	40669	9839	423	119	96	23
Gelderland	279963	234033	45923	2086	134	112	22
Utrecht	222067	187708	34357	1355	164	139	25
Noord-Holland	565774	471725	94056	2880	196	164	33
Zuid-Holland	547084	444233	102848	3709	148	120	28
Zeeland	53992	42708	11285	383	141	111	29
Noord-Brabant	380246	311007	69243	2563	148	121	27
Limburg	142315	114913	27400	1117	127	103	25

² Op basis van cbs.nl